

การบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

THE ADMINISTRATION OF “9DS SCHOOL” PROJECT IN SAMUTSAKHON EDUCATIONAL SERVICE AREA

พนิดา เพชรจวงจันทร์¹, อภิชาติ เลนนันท์²

Panida Petjuangjan¹, Apichart Lenenan²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี^{1,2}

Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University^{1,2}

panida_pbru@hotmail.com¹, apichatlenna@gmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) แนวปฏิบัติที่ดีของการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และ 2) กระบวนการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารจำนวน 103 คน ครูจำนวน 224 คน รวมทั้งสิ้น 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบแบบสอบถาม และ สัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวปฏิบัติที่ดีของการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ผู้บริหารมีการวางแผนงาน โดยเน้นการแต่งตั้งคนให้เหมาะสมกับงาน มีการดำเนินการตามโครงการโดยมีการประชุมและประสานงานระหว่างคณะทำงานให้ปฏิบัติตามโครงการดำเนินการต่อไปและการประเมินผลโครงการ ผู้บริหารและหัวหน้าแต่ละคุณภาพ 9 ดี กำกับ ดูแลและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของโครงการ และ 2) กระบวนการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ผู้บริหารและครูเห็นว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร โครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดีในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติการสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินการโครงการ รองลงมา ได้แก่ ด้านการวางแผนโครงการ และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการประเมินผลโครงการ

คำสำคัญ: การบริหารโครงการ, โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี

Abstract

The objective of the study are 1) The good frame work in the administration of 9Ds school project in Samutsakhon Educational Service Area Office, and 2) Steps in the administration of 9Ds school project in Samutsakhon Educational Service Area Office. The sample were 103 administrators and 224 teachers, included 327 samples. The semi-structure Interview was used to collected the data. The statistic which was used for the quantity data are frequency, mean and standard deviation. The content analysis was used for the quality data. The result showed that: 1) for a good framework in the administration of 9Ds School the researcher found that the most administrators would place the teacher to the appropriate work and run the project by meeting and co-ordinating between department. The head of each as would control and take responsible the project and drive forward to the right direction, and 2) Steps in the administration of 9 Ds School project in Samutsakhon Educational Service Area Office, the researcher found that, The administrators and teachers involved in running the project of 9Ds School at the higher level. The highest was planning work and the last was project evaluation.

Keywords: Project administration, 9Ds school

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพภายในปี 2561 จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบใน 3 ประเด็นหลักคือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบไว้ 4 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้นำเอากรอบการบริหารกระบวนการตามแนวคิดทฤษฎี TQM (Total Quality Management) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งหลักการของ TQM คือ การยินยอมให้ทุกคนปฏิบัติงานภายใต้เงื่อนไขที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งและบริหารงานระบบคุณภาพ การสร้างความพึงพอใจต่อผู้รับบริการเป็นหลัก เป็นการแสดงสภาวะของความเป็นผู้นำที่จะมุ่งมั่นปรับปรุงและพัฒนากระบวนการคุณภาพขององค์กรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดระยะเวลา (จิตรีย์ สิมะโชติ, 2550)

การนำแนวคิด TQM มาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาเป็นวิธีการบริหารงานให้เกิดคุณภาพในทุกๆ ด้าน โดยทุกคนมีส่วนร่วมและมีส่วนรับผิดชอบ โดยการปรับปรุงคุณภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง ผลจากการบริหารงานที่มีคุณภาพและจะทำให้การศึกษาของชาติที่มีคุณภาพบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาแนวคิดและหลักการ TQM ที่สำคัญที่ผู้บริหารควรตระหนัก ได้แก่ 1) การมุ่งให้ความสำคัญกับนักเรียน ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา 2) การปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อประสิทธิภาพของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 3) การเข้ามามีส่วนร่วมของทุกคน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำความคิดที่หลากหลายมาปรับปรุงคุณภาพของการทำงาน นอกจากนี้ผู้บริหารต้องตระหนักในเรื่องของการทำให้ถูกต้องโปร่งใส ซึ่งจะนำสู่การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป เพื่อให้การนำจุดเน้นการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี สู่การปฏิบัติมีความชัดเจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จึงได้ปฏิบัติการพัฒนาตามกรอบ การบริหารกระบวนการตามแนวคิด TQM มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้โรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นเครื่องมือเฝ้าติดตามในโรงเรียน รวมทั้งเป็นเครื่องมือของคณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาที่จะติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาให้สถานศึกษามีคุณภาพตามจุดเน้นการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี ซึ่งจุดเน้นการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี ประกอบด้วย คุณภาพที่ 1 โรงเรียนน่าอยู่ (Warm and Welcome school) คุณภาพที่ 2 ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ (Literate students) คุณภาพที่ 3 ใส่ใจยกระดับผลสัมฤทธิ์ (Focus on academic achievement) คุณภาพที่ 4 พิชิตระบบนิเทศครู (Get over teacher supervising system) คุณภาพที่ 5 เชิดชูคุณธรรม (Praise for morals) คุณภาพที่ 6 ร่วมกิจกรรมการแข่งขัน (Join competitions) คุณภาพที่ 7 มุ่งมั่นสู่ประชาคมอาเซียน (Be a part of ASEAN community) คุณภาพที่ 8 โรงเรียนมีระบบประกัน (Education quality assurance for schools) และคุณภาพที่ 9 ครบครันความร่วมมือ (Complete cooperation) (ชาญวุฒิ เจริญรุ่ง, 2548)

จากการดำเนินการดังกล่าวคาดว่าจะทำให้นักเรียนแต่ละโรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี มาได้ระยะเวลาหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่ได้มีการศึกษาผลการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของโครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

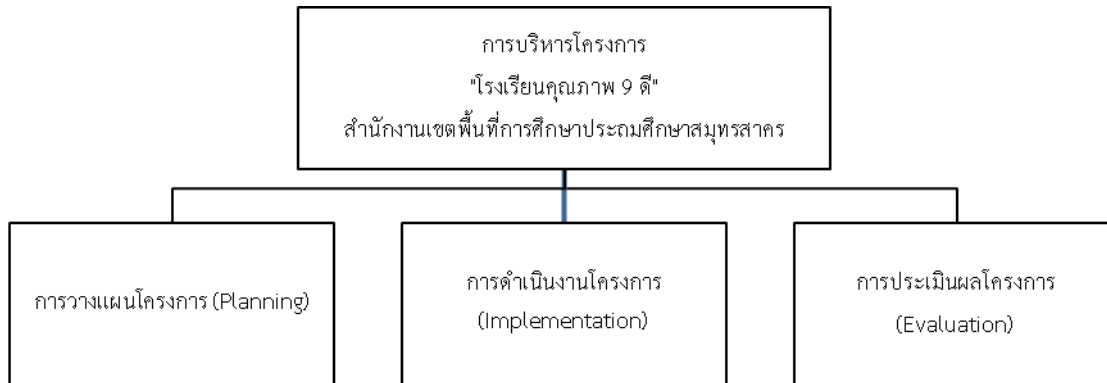
การวิจัยครั้งนี้เป็นการบริหารโครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้แนวคิดการบริหารโครงการ ของ Fayol (1916); Gulick & Urwick (1936); Sears (1950); Deming (1993) 3 ด้าน คือ

1. การวางแผนโครงการ (Planning)
2. การดำเนินงานโครงการ (Implementation)

3. การประเมินผลโครงการ (Evaluation)

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารโครงการ"โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี" สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้แนวคิดการโครงการของ Fayol (1916); Gulick & Urwick (1936); Sears (1950); Deming (1993) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนโครงการ การดำเนินงานโครงการ และการประเมินผลโครงการ รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: Fayol (1916); Gulick & Urwick (1936); Sears (1950); Deming (1993)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 2,127 คน จำแนกเป็นครูในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 1,194 คน ครูในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 312 คน และครูในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 640 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 9 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive selected)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2559 โดยการกำหนดตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 คน ซึ่งการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์การบริหาร “โครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครมีวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และตอนที่ 2 การบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 4 ข้อ ผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์ท่านผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อนำข้อมูลมาร่างแนวปฏิบัติ

2. แบบสอบถาม

เป็นแบบสอบถามที่ใช้ประเมินความคิดเห็นด้านการวางแผนโครงการ, การดำเนินงานโครงการและการประเมินผลโครงการของการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ และตอนที่ 2 ข้อความแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการประเมินการบริหารโครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 33 ข้อ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหาร “โครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด และแนวทางในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. สร้างกรอบการประเมินโดยกำหนดหัวข้อที่จะถามและหัวข้อต่างๆ ที่ต้องการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

3. นำเครื่องมือที่สร้างเรียบร้อยแล้ว ซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เสนอประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความชัดเจนในการสื่อสาร

4. รวบรวมข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคำนวณหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2553 : 249) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คนจากโรงเรียน 1 แห่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.90 พบว่า ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน

6. นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์จากประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากเก็บรวบรวม เพื่อเตรียมการวิเคราะห์
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้ค่าสถิติคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. แนวปฏิบัติที่ดีของการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ผู้บริหารมีการวางแผนงาน โดยเน้นการแต่งตั้งคนให้เหมาะสมกับงาน มีการดำเนินการตามโครงการโดยมีการประชุมและประสานงานระหว่างคณะทำงานให้ปฏิบัติงานตามโครงการดำเนินต่อไปและการประเมินผลโครงการ ผู้บริหารและหัวหน้าแต่ละคุณภาพ 9 ดี กำกับ ดูแลและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของโครงการ สรุปข้อมูลแต่ละด้านได้ดังนี้

1.1 ผลด้านการวางแผนโครงการ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1.1.1 โครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี ได้มาจากการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

1.1.2 มีการประชุมผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครทั้ง 103 แห่ง เพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการ

1.1.3 ผู้บริหารนำโครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดีมาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด ก่อนนำมาจัดทำแผนงาน/แผนปฏิบัติการ ศึกษาตัวชี้วัดของโครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี เพื่อจะได้แนวทางปฏิบัติโครงการ

1.1.4 ประชุมชี้แจงครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งโรงเรียน

1.1.5 แต่งตั้งคณะทำงานแก่ครูในโรงเรียนให้ตรงตามงานที่ได้รับมอบ

1.2 ผลการดำเนินงานโครงการ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1.2.1 นำโครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดีใส่ลงในแผนปฏิบัติการประจำปี

1.2.2 มีการประชุมและประสานงานระหว่างคณะทำงานให้ปฏิบัติงานตามโครงการดำเนินต่อไป

1.2.3 ใช้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเพื่อได้ทีมที่มีประสิทธิภาพ

1.2.4 ปฏิบัติงานตามแผนโครงการ

1.2.5 ดูแล กำกับ ติดตามผลทุกๆระยะการปฏิบัติงาน

1.2.6 จัดทำแฟ้มแยกเป็น 9 คุณภาพ ดังนี้

คุณภาพดี 1 โรงเรียนน่าอยู่ (Warm and Welcome school)

คุณภาพดี 2 ผู้เรียนอ่านออก เขียนได้ (Literate students)

คุณภาพดี 3 ใส่ใจยกระดับผลสัมฤทธิ์ (Focus on academic achievement)

คุณภาพดี 4 พิชิตระบบนิเทศครู (Get over teacher supervising system)

คุณภาพดี 5 เชิดชูคุณธรรม (Praise for morals)

คุณภาพดี 6 ร่วมกิจกรรมการแข่งขัน (Join competitions)

คุณภาพดี 7 มุ่งมั่นสู่ประชาคมอาเซียน (Be a part of ASEAN community)

คุณภาพดี 8 โรงเรียนมีระบบประกัน (Education quality assurance for schools)

คุณภาพดี 9 ครบครันความร่วมมือ (Complete cooperation)

1.3 ผลการประเมินผลโครงการ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1.3.1 มีการวิเคราะห์เครื่องมือวัดประเมินผลโครงการ

1.3.2 ผู้บริหารและหัวหน้าแต่ละคุณภาพ 9 ดี กำกับ ดูแลและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของโครงการ

1.3.3 นิเทศ ติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.3.4 ตั้งคณะกรรมการประเมินภายในโรงเรียน

1.3.5 รับการประเมินจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

1.3.6 รorรับผลการประเมิน

1.3.7 นำผลการประเมินเข้าสู่ที่ประชุม เพื่อกำหนดแนวทางในการปรับปรุงโครงการต่อไป

2. กระบวนการการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ผู้บริหารและครูเห็นว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร โครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดีในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติการสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินโครงการ รองลงมาได้แก่ ด้านการวางแผนโครงการ และลำดับสุดท้ายได้แก่ ด้านการประเมินผลโครงการ แสดงรายละเอียดแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ผลด้านการวางแผนโครงการ

พบว่าผู้บริหารและครู เห็นว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” ในภาพรวมด้านการวางแผนโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการปฏิบัติการสูงสุดได้แก่ การกำหนดแนวทางในการสนับสนุน การปฏิบัติจากทุกฝ่ายและหน่วยงาน หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รองลงมาได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดแผนงานและโครงการในการพัฒนาสถานศึกษา และการกำหนดระบบในการติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี แต่ละด้านไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องลำดับสุดท้าย ได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพที่ต้องการตามแผนการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างชัดเจน

2.2 ผลการดำเนินงานโครงการ

พบว่าผู้บริหารและครู เห็นว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร “โครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” ในภาพรวมด้านการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการปฏิบัติการสูงสุด ได้แก่ มีการประชุมและประสานงานระหว่างคณะทำงาน เพื่อให้ การปฏิบัติงานตามโครงการดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ รองลงมาได้แก่ มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและ บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ และการดำเนินการตามลำดับความสำคัญที่กำหนดไว้ ลำดับสุดท้ายได้แก่ การร่วมกันจากทุกฝ่ายในการจัดลำดับ ความสำคัญของโครงการก่อนการนำไปปฏิบัติเพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน

2.3 ผลการประเมินผลโครงการ

พบว่าผู้บริหารและครู เห็นว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร โครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” ในภาพรวมด้านการประเมินผลโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการปฏิบัติการสูงสุดได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลโครงการปฏิบัติตามโครงการ รองลงมาได้แก่ สร้างเครื่องมือที่สอดคล้องกับขอบเขตและเนื้อหาของการประเมินโครงการและการศึกษาขอบเขตและเนื้อหาของการโครงการ ก่อนที่จะดำเนินการประเมิน ลำดับสุดท้ายได้แก่ นำการประเมินโครงการมาปรับปรุงแก้ไขโครงการให้เหมาะสมในโอกาสต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. แนวปฏิบัติที่ดีของการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ผู้บริหารมีการวางแผนงาน โดยเน้นการแต่งตั้งคนให้เหมาะสมกับงาน มีการดำเนินการตามโครงการ โดยมีการประชุมและประสานงานระหว่างคณะทำงานให้ปฏิบัติงานตามโครงการดำเนินต่อไปและการประเมินผลโครงการ ผู้บริหารและหัวหน้าแต่ละคุณภาพ 9 ดี กำกับ ดูแลและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของโครงการ สอดคล้องกับสอดคล้องกับ ปาลีวรรณ สิทธิการ (2557: 283) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในเขตจังหวัดภาคใต้ องค์ประกอบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาตามวงจรชีวิตโครงการ 3 ระยะ มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ระยะที่ 1 การริเริ่มโครงการ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) เอกสารลักษณะโครงการ 2) การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ 3) ระบบข้อมูลสารสนเทศ 4) การวางแผนโครงการ 5) การเขียนโครงการ ระยะที่ 2 การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรบุคคล 2) คุณลักษณะและภาวะผู้นำผู้บริหารโครงการ 3) การบูรณาการเพื่อป้องกันความเสี่ยงและการเทียบเคียงกับสถานศึกษาอื่น และระยะที่ 3 การปิดโครงการ มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินผลโครงการ การรายงานผลและการปิดโครงการ

2. กระบวนการบริหารโครงการ “โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า

2.1 ด้านการวางแผนโครงการ พบว่า ผู้บริหารและครูเห็นว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร “โครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” ในภาพรวมด้านการวางแผนโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการกำหนดแนวทางในการสนับสนุนการปฏิบัติจากทุกฝ่ายและหน่วยงานหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รองลงมาได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดแผนงาน และโครงการในการพัฒนา สถานศึกษาและการกำหนดระบบในการติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี แต่ละด้านไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Dale (1994: 10-13) อธิบายองค์ประกอบที่สำคัญของโรงเรียนคุณภาพ ดังต่อไปนี้ 1) การกิจและภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การวางแผนและการจัดองค์การ 3) การใช้เครื่องมือและเทคนิค 4) การศึกษาและการฝึกอบรม 5) การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย 6) การทำงานเป็นทีม 7) การวัดผลและการรับข้อมูลย้อนกลับ และ 8) การเปลี่ยนวัฒนธรรม และสอดคล้องกับการศึกษาของ Farrell and Rudd (2011) ผลการวิจัยพบว่า 1) ช่วยทำให้วัฒนธรรมของการทำงานเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีส่งผลให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพทั้งในระหว่างครูด้วยกัน และครูกับนักเรียน 2) กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารจัดการ 3) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่โดยประชุมชี้แจง ดำเนินการ ตามกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา 4) จัดระบบประเมินผลงาน การประเมินนักเรียน 5) การเตรียมความพร้อม การประเมินคุณภาพการศึกษา โดยจัดเตรียมโครงการ เตรียมบุคลากร สนับสนุนทรัพยากร และบุคลากร 5) การทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน และท้องถิ่นที่มีความคุ้นเคยกัน 6) ท้องถิ่นมีส่วนร่วมที่ทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ และ 7) โครงการนี้ทำให้การทำงานระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่นเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนารถ เล็กเลสินธุ์ (2561: 187) ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารด้านการวางแผน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการดำเนินโครงการ พบว่าผู้บริหารและครู เห็นว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร “โครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” ในภาพรวมด้านการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมและประสานงานระหว่างคณะทำงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานตามโครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ และการดำเนินการตามลำดับความสำคัญ ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551: 395-396) กำหนดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และความต้องการจำเป็นทางการศึกษาในเขตบริการ เช่นเดียวกับการวางแผน กลยุทธ์ของเขตพื้นที่การศึกษา ข้อควรคำนึงถึงในการวางแผนของสถานศึกษา คือ 1) แผนจะต้องเชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์และมีผลต่อแผนปฏิบัติการ จึงมีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามภารกิจ เพื่อให้การวางแผนครอบคลุมกิจกรรมที่ต้องมีค่าใช้จ่ายและดำเนินการบรรลุผลตามแผนกลยุทธ์

ข้อตกลงการปฏิบัติงาน (Performance agreement) ที่สถานศึกษาทำไว้ กับหน่วยงานต้นสังกัด และ 2) การวางแผนยึดหลักการมีส่วนร่วม เช่นเดียวกับการวางแผน กลยุทธ์ และยังคงคำนึงถึงความโปร่งใส และตรวจสอบได้ด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของชูศักดิ์ เอกเพชร (2554) ได้ดำเนินการวิเคราะห์โครงการของสถานศึกษาในเขตสุราษฎร์ธานีและชุมพร ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของโครงการขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความชัดเจนในการกำหนดนโยบายการเสริมสร้างความรู้ให้กับบุคลากร การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร การดำเนินโครงการให้มีความต่อเนื่อง การประเมินผลและการจัดทำรายงานอันจะนำไปสู่การสร้างมาตรฐานและผลลัพธ์การปฏิบัติงานที่ดีที่สามารถสร้างให้โครงการมีความเป็นเลิศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโครงการทุกคนต้องให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการ

2.3 ด้านประเมินผลโครงการ พบว่า ผู้บริหารและครูเห็นว่าสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร “โครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี” ในภาพรวมด้านการประเมินผลโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติตามโครงการ สร้างเครื่องมือที่สอดคล้องกับขอบเขตและเนื้อหาของโครงการและการศึกษาขอบเขตและเนื้อหาของโครงการก่อนที่จะดำเนินการประเมิน สอดคล้องกับการศึกษาของ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2539) พบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพ แบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ ที่นำมาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของระบบ TQM 2) หลักการของระบบ TQM 3) ลักษณะพื้นฐานการบริหารแบบ TQM และ 4) องค์ประกอบขององค์กรตามระบบ TQM ส่วนที่ 2 โครงสร้างระบบงาน ประกอบด้วย โครงสร้างการบริหารงาน และบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างการบริหาร TQM คณะกรรมการบริหาร TQM คณะทำงาน TQM และกลุ่มกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ ส่วนที่ 3 เป็นขั้นตอนการดำเนินงาน มี 4 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การเตรียมการดำเนินงาน ระยะที่ 2 การดำเนินงานตามแผน ระยะที่ 3 การตรวจประเมินผลการปฏิบัติงาน ระยะที่ 4 สรุปผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ในการบริหารโครงการควรมีการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพที่ต้องการตามแผนการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างชัดเจน

2. ควรมีการประเมินผลเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี ของโรงเรียนต้นแบบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. ควรมีการประเมินผลโครงการแยกตามขนาดโรงเรียน เพื่อให้ได้ผลที่ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- ชาญวุฒิ เจริญเจริญ. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ชูศักดิ์ เอกเพชร. (2554). รายงานวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้แบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ. สุราษฎร์ธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี.
- ปาลิวรรณ สิริการ. (2557). รูปแบบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. ศึกษาในเขตจังหวัดภาคใต้. ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ล้วน สายยศ, และ อังคนา สายยศ. (2553). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2550). *TQM คู่มือพัฒนางานองค์กรสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2539). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด*. ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ.2550*. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กระทรวงศึกษาธิการ.
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2561). ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 12(28): 187-196.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test*. 5th ed. NewYork: Harper Collins.
- Dale, Barrie G. (1994). *Management Quality*. New York: Phillip Allyn.
- Deming, W. E. (1993). *The New Economics*. Cambridge MA: MIT Press.
- Farrell, A. M., & Rudd, J. M. (2011). *Factor analysis and discriminate validity: A brief review of some practical issues*. In D. Tojib (Ed.), ANZMAC 2009 conference proceedings ANZMA.
- Fayol, H. (1916). "Administration Industrielle et general". *Bulletin de la Societe de l' Industries Minerale, Fifth series*, 10(3): 5-162.
- Gulick, L., & Urwick, L. (1936). *Paper on the Science of Administration, Notes on theory of Organization*. NewYork: Institute of Public Administration.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D. W (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3) ,pp. 607-610.
- Leklersindihu, S. (2018). The management efficiency of administer of subdistrict administrative organization in Nonthaburi province. *Journal of Thonburi University*, 12(28): 187-196.
- Sears, J.B. (1950). *The Nature of the Administrative Process*. NewYork: McGraw Hill.

Translated Thai References

- Donprasit Somsak. (1996). *A proposed model of total quality management system for the office of the provincial education*. (Doctor of Philosophy Department Thesis, in Educational Administration, Chulalongkon University). (in Thai)
- Ekphet, C. (2011). *Research Reports School Administration Using Best Practices*. Suratthani: College Suratthani Rajabhat University. (in Thai)
- Jemjamroon, C. (2005). *Factors Affecting Success in the External Quality Assessment of Basic Education Schools under Samut Prakan Educational Service Area Office*. (Master of Education Thesis, Thepsatri Rajabhat University). (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2008). *Quality Management in Public Sector Management Quality Management Principles for Public Sector Management, B.E.2007*. Bangkok: Public Sector Development Group, Ministry of Education. (in Thai)
- Saiyot, L.;& Saiyot, A. (2010). *Educational Research Technique*. 11th ed. Bangkok: Suweriyasan. (in Thai)
- Simachakdee, V. (2007). *TQM Corporate Development Guide to Excellence*. Bangkok: Nation Books. (in Thai)
- Sittikarn, P. (2014). *The model of excellent project management of schools under the jurisdiction of primary educational service Office Areas in Southern Provinces of Thailand*. (Doctor of Education Thesis, in Educational Administration, Songkla University). (in Thai)